

Franjine riječi

Milosrđe

predgovor mons. Ivan Šaško

Salesiana

Nakladnik i copyright:

© 2016 by SALESIANA d.o.o.
Omiška 8, Zagreb
salesiana@salesiana.hr
www.salesiana.hr

Za sve tekstove Svetog Oca

© 2016 Liberia Editrice Vaticana, Città del Vaticano

Za nakladnika: Mihovil Kurkut

Uredio i preveo: Anto Stojić

Lektura: Katica Majdandžić-Stupac

Grafička priprema: Salesiana d.o.o.

Grafičko oblikovanje korica: Marko Đurin

Tisak: Denona d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-205-128-5

Franjine riječi

Milosrđe

Predgovor: mons. Ivan Šaško

SALESIANA

Zagreb, 2016.

Predgovor

Kada djeca počinju sricati prve riječi, pokušava im se prenijeti bitno, i to na najjednostavniji način: da ponavljaju izgovorene slogove, imena i nazive onih stvarnosti koje mogu vidjeti, čuti, dodirnuti, povezati sa svojim doživljajima. Tada riječ nije samo dio jezičnoga sustava, nego zahvaća širinu izražavanja, odnosno onoga što obuhvaća pojam »govora«, kojemu je izvorište u Otajstvu, a ne u čovjeku.

I Bog se objavljuje po svojoj Riječi, po kojoj – snagom Duha Svetoga – stvara, prožima i obnavlja svijet. Po svome Sinu, Riječi postaloj tijelom, omogućuje nam osjetiti tko je Bog i kako djeluje. U Isusu Kristu objavljen je Bog koji je Ljubav. Jedno od Božjih obilježja, koje se može zvati i istoznačnicom Božjemu imenu i bîti, jest Milosrđe. U njemu se nalazi punina Riječi, cjelo-

vitost značenja i doživljaja Ljubavi, »Melodija« koja je u hrvatskome ispisana u razigranosti tonova osmoslovne (poput osam tonova glazbene ljestvice) riječi – milosrđe.

Svaki papa u svome služenju Gospodinu i Crkvi ostavlja prepoznatljive naglaske i pečat osobnosti, zbog kojega ga je u određenome trenutku povijesti Duh Sveti izabrao da bi učvrstio svoju braću i sestre u vjeri, nadi i ljubavi. Papa Franjo nije Crkvu samo uputio na milosrđe, nego ga je zasijao, pokazao važnost njegova naviještanja i svjedočenja te snagu i ljepotu njegovih plodova.

U skupljenim homilijama, nagovorima, govorima, poticajima pape Franje, onkraj samoga tumačenja riječi »milosrđe« u širokome spektru kršćanske Radosne vijesti, nalazi se sklonidba (dekliniranje) te imenice i sprezanje (konjugiranje) glagola: »iskazati milosrđe«, »biti milosrdan«, »činiti djela milosrđa«.

Papu Franju mogli bismo zvati čovjekom čežnje za milosrđem. U njemu vidi život Crkve, svijeta i svakoga čovjeka. Milosrdna je ljubav govor u koji rado smješta svoj život i radosno ga koristi

i nudi u svakome susretu, činilo se to zgodnim ili nezgodnim.

Radost i milosrđe prožimaju opsežnije dokumente njegova pontifikata (apostolska pobudnica *Radost evanđelja*, bula najave Jubileja *Lice milosrđa*, enciklika *Laudato si'*), ali se isti titraj osjeti u svakome njegovu obraćanju, u svakoj poduzetoj inicijativi, kao i u koracima koji se slute i koji se usmjeravaju prema novim obzorjima, dohvatljivima samo srcima koja su prožeta milosrđem. Tako je u ovoj knjizi skupljeno puno toga što izražava temelje naše vjere i što je u povijesti oblikovalo i danas oblikuje kulturu milosrđa.

Iz Papine čežnje za milosrđem rođena je i Sve-ta godina milosrđa, koja je darovana ponajprije Crkvi. Štoviše, u okolnostima dubokih promjena u našem vremenu, koje ostavljaju traga i na Crkvi, Crkva ju treba. To papa Franjo kaže tako da se Jubilej čini gotovo nužnim.

U njegovu obrazlaganju Svete godine jasno je istaknuto da je ona proglašena radi vidljivosti znakova Božje prisutnosti, što upućuje na nedostatak te vidljivosti po nama kršćanima. Treba, dakle, snažnije zaživjeti kršćanska specifičnost:

objava Isusa Krista kao Božjega milosrđa. To je jasnije u kakvoga Boga vjerujemo, čija smo slika i koga trebamo nasljedovati i svjedočiti. To je pak u izravnoj suprotnosti sa sebičnošću koja gradi na ljudskoj samodostatnosti i na odmicanju od istine da je čovjeku-grješniku potrebno milosrđe Boga i bližnjih. Sebičan čovjek gradi kulturu sebičnosti, koja nije sposobna izgraditi i živjeti zajedništvo; koja se zatvara vječnosti i koja je, ma koliko se nastojalo stvoriti drukčiji dojam, prepuštena beznađu.

Kršćanstvo je u svojoj biti kultura Radosne vijesti i kultura milosrđa, koju Crkva ne prestaje oblikovati i po kojoj je prepoznatljiva. Možemo reći da je Crkva tijekom stoljeća za svako djelo tjelesnoga, odnosno duhovnoga milosrđa pronašla načina da iz obilja srca u pojedincima nastanu vjerodostojni sustavi, ustanove kojima je u središtu milosrdni Otac, vidljiv u Kristu i u kršćanima. A svakomu je pak čovjeku, želi li doživjeti radost, to moguće tako da iskazuje milosrđe. I ne postoji nitko tko u bilo kojemu trenutku ili okolnostima ne bi mogao učiniti jedno od djela milosrđa; niti postoji čovjek koji ne bi trebao jedno od njih.

Jubilej milosrđa na najjednostavnijoj te time i najljepšoj razini znači: ne previdjeti prisutnost Boga, za koga nitko nije izgubljen niti osuđen na nesreću; koji želi da u njegovu zagrljaju osjetimo očinsko-majčinsku ljubav, te da poneki otkucaj te ljubavi prenesemo onima s kojima svakoga dana dijelimo život. Vjerujem da će ovi poticaji pomoći ponajprije nama vjernicima da na pragu svetih vrata ne zaboravimo što nam je darovano i da se radujemo u svojoj vjeri, zahvalni za Crkvu, Tijelo Isusa Krista, kojega smo dio, baš kao i dio svjetla, utjehe, privlačnosti odraza Lica milosrdnoga Oca.

Prekoračujući prag i ulazeći u predivan prostor govora pape Franje o milosrđu kao da ulazimo na Sveta vrata. Na pragu nismo sami; taj prag su Očeve ruke i njegov zagrljaj; na tome pragu učimo kako biti milosrdan, jer nema većega milosrđa nego povesti, ponijeti svoga brata i sestru do stola Gospodnjega. Pritom se ne misli na daleke i nepoznate, nego na bližnje. Jer, kako ćemo biti milosrdni prema onima koje ne poznajemo, ako smo nemilosrdni prema onima s kojima živimo, s kojima se susrećemo svakoga dana?

Božja je Riječ postala tijelom; Krist je trpio i uskrsnuo, da bi naša tijela, vidljivost našega života, bila prepoznata kao Božji govor milosrđa. Kršćanska kultura, kao kultura milosrđa, razvija se snagom darovanosti. I govor je dar koji smo pozvani darivati drugima, vraćajući se na bît razumljivosti i razumijevanja. Zato se usudimo s Papom ponovno izgovarati riječ Milosrđa slušanjem Riječi i djelima ljubavi.

✠ IVAN ŠAŠKO
pomoćni biskup zagrebački

Očeve ruke

Kao nadbiskup Buenos Airesa, kardinal Jorge Mario Bergoglio stvorio je od milosrđa lajtmotiv svoga pastoralnog rada. Milosrđe tu nije »još jedna oznaka u nizu«, pridodana Bogu, nego je Božje ophođenje sa svakim od nas.

»Crkva pamti Božja milosrđa i zato poziva na vjernost zakonu. Deset zapovijedi, o kojima poučavamo djecu na vjeronauku, drugo su lice Saveza, pravno lice da bismo dali ljudsko značenje Božjemu milosrđu... Zapovijedi su plodovi spomena i zato ih treba prenositi s koljena na koljeno.«

Poruka odgojiteljima, 1999.

»Otac čeka, strpljiv je, ljubi nas, šalje nam svoga Sina da putuje s nama; nema straha kad

smo utemeljeni na uvjerenju da naš Bog ne može razočarati i da nas čeka. To svjetlo sja u noći.«

Misa polnočka, petak. 30. prosinca 2005.

»Gospodin započinje govor o radosti koju možemo iskusiti samo ako imamo dušu siromaha. U našem poniznom narodu prebiva blaženstvo onih koji poznaju bogatstvo solidarnosti, bogatstvo dijeljenja onoga što imamo, malo je, ali to dijelimo; bogatstvo svakodnevnih žrtava u poslu, kojega malo ima, malo nema, pokatkad i slabo plaćenom, ali mi sve činimo iz ljubavi prema najdražima. Isto je takvo bogatstvo naše bijede, koju živimo s pouzdanjem u providnost i milosrđe Božje. On je naš Otac, on hrani u našem narodu onu poniznu veličinu koja zna tražiti i ponuditi oprostjenje, odričući se mržnje i nasilja. Da, to je bogatstvo svakog siromaha i malog čovjeka, čija *svjesna* krhkost i ranjivost stječe pomoć, pouzdanje i iskreno prijateljstvo koje relativizira udaljenosti. Ovih je, kaže Isus, 'kraljevstvo nebesko'. Samo tako slijedeći Božje milosrđe stječemo dušu spremnu da zagrlji i

shvati, a to znači dušu sposobnu *postići* milosrđe, kako kaže evanđelje.«

Te Deum, 25. svibnja 2006.

»Božje milosrđe ne možemo shvatiti kao jedno Božje svojstvo više kojim se Bog nama obraća, ali ono gradi okruženje u kojem susreće svakoga od nas, sve nas, svoj narod. To je istinsko očitovanje njegove vjernosti i najveća objava njegove moći... U njegovu praštanju naslućujemo još jedan vid milosrđa s kojim možemo računati: strpljivost. Tako se dogodilo izgubljenom sinu u prisposodbi. Bog nas očekuje strpljivošću koja se danomice obnavlja... Gospodin je milosrdno pogledao Mateja, Zakeja, gubavca, slijepoga, uzetoga na ribnjaku (strpljivo ga je čekao trideset osam godina), Samaritanku, Petra nakon što ga je tri puta zatajio. Takvo je, eto, strpljivo Božje milosrđe koje se u Kristu utjelovilo, u njemu se, na kraju, očitovalo kao blagost, jer je blagost uzvišeno pastoralni govor Božjeg milosrđa i strpljivosti.«

*Otvorenje 94. plenarne skupštine
Argentinske biskupske konferencije, 5. studenoga 2007.*

»Božje su ruke očinske ruke milosrđa. Kada nas pohodi smrt, kada se nastani u našem svakodnevnom životu, u našoj obitelji, u srcu, pozvani smo da mudro pomislimo na te ruke, ruke Oca, ruke milosrđa ili, kad pogledamo Isusove iz ljubavi probodene ruke. Te nas ruke prihvaćaju! Umrijeti je isto što i baciti se u te ruke. To je novi početak... Da i ne, jer te su nas ruke pratile cijeli život, iako mi toga nismo uvijek bili svjesni, ali smrt je objava tih ruku koje su nas putem pratile i nikad nas nisu napustile, a koje nas i sada prihvaćaju. To je smrt.«

*Misa zadušnica za dr. Néstora Kirchnera,
bivšega argentinskog predsjednika,
Buenos Aires, 27. listopada 2010.*

»Spasenje koje je donio Isus sastoji se u oprostjenju grijeha, i to oprostjenje nije ograničeno... Ide uvijek dalje: to je radost praštanja, jer 'na nebu će biti veća radost zbog jednog obraćena grješnika negoli zbog devedeset i devet pravednika kojima ne treba obraćenja' (Lk 15,7). Praštanje ne prestaje zaboravljanjem ili popravljanim, ne-

go se pretače u ljubav, u slavlje kojim milosrdni
Otac prima sina na povratku.«

Svetkovina Tijelova, Buenos Aires, 25. lipnja 2011.

Kronološki popis tekstova

Poruka odgojiteljima, 1999.

Misa polnočka, petak. 30. prosinca 2005.

Te Deum, 25. svibnja 2006.

Otvorenje 94. plenarne skupštine Argentinske biskupske konferencije,
5. studenoga 2007.

Misa zadušnica za dr. Néstora Kirchnera, bivšega argentinskog
predsjednika, Buenos Aires, 27. listopada 2010.

Svetkovina Tijelova, Buenos Aires, 25. lipnja 2011.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, Trg svetog Petra,
nedjelja, 17. ožujka 2013.

Nagovor pape Franje uz molitvu Kraljice neba, Trg svetog Petra, 2.
vazmena nedjelja ili nedjelja božanskog milosrđa, 7. travnja
2013.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, Trg svetog Petra,
nedjelja, 9. lipnja 2013.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, Svetkovina
svetih apostola Petra i Pavla, Trg svetog Petra, subota, 29.
lipnja 2013.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, Trg svetog Petra,
nedjelja, 8. rujna 2013.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, Trg svetog Petra, nedjelja, 15. rujna 2013.

Razgovor u zrakoplovu, 28. srpnja 2013.

Intervju pape Franje brazilskoj televiziji »O Globo«, 28. srpnja 2013.

Govor pape Franje povjerenicima za koordinaciju Celama, 28. srpnja 2013.

Govor pape Franje brazilskom episkopatu, 27. srpnja 2013.

Radio Vatikan, vijest od 1. kolovoza 2013.

Homilija pape Franje, Lateranska bazilika, 2. vazmena nedjelja ili nedjelja božanskog milosrđa, 7. travnja 2013.

Euharistijsko slavlje za dan enciklike Evangelium vitae, Homilija pape Franje, Trg svetog Petra, nedjelja, 16. lipnja 2013.

Sveta misa za XXVIII. svjetski dan mladeži, Homilija pape Franje, Copacabana, Rio de Janeiro, nedjelja, 28. srpnja 2013.

Poruka pape Franje uz blagoslov Urbi et orbi, Uskrs, nedjelja, 31. ožujka 2013.

Poruka pape Franje za XXII. svjetski dan bolesnika, vjere i ljubavi: »I mi smo dužni živote položiti za braću« (1 Iv 3,16), utorak, 14. veljače 2014.

Jutarnja meditacija pape Franje u kapeli Doma svete Marte, ponedjeljak, 17. ožujka 2014.

Govor pape Franje rimskim župnicima, Dvorana Pavla VI., četvrtak, 6. ožujka 2014.

Kateheza pape Franje na općoj audiciji, 13. siječnja 2015.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, 6. rujna 2015.

Nagovor pape Franje sinodskim ocima, 25. listopada 2015.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, 1. studenoga 2015.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, 8. studenoga 2015.

Kateheza pape Franje na općoj audijenciji, srijeda, 18. studenoga 2015.

Homilija pape Franje na otvorenju Svetih vrata milosrđa, 8. prosinca 2015.

Nagovor pape Franje uz molitvu Anđeo Gospodnji, 8. prosinca 2015.

Kateheza pape Franje na općoj audijenciji, 16. prosinca 2015.

Nagovor pape Franje prije molitve Anđeo Gospodnji, 1. siječnja 2016.

Nagovor pape Franje na svetkovinu Marije Bogorodice i Svjetski dan mira, 1. siječnja 2016.

Iz poruke pape Franje za 49. svjetski dan mira, 1. siječnja 2016.

Homilija pape Franje, 7. siječnja 2016.

Poruka pape Franje za Jubilej mladih, 14. siječnja 2016.

Govor pape Franje na općoj audijenciji, 27. siječnja 2016.

Govor pape Franje na jubilarnoj audijenciji, 30. siječnja 2016.

Govor pape Franje na audijenciji, 10. veljače 2016.

Govor pape Franje svećenicima, 12. veljače 2016.

Iz apostolske pobudnice *Evangelii gaudium* (Radost evanđelja)

Iz enciklike *Lumen fidei* (Svjetlo vjere)

Sadržaj

IVAN ŠAŠKO: Predgovor	5
JORGE MARIO BERGOGLIO	
Očeve ruke	11
PAPA FRANJO	
Kad Bog ne bi praštao, svijeta ne bi bilo	17
Dar mira	20
Ljubav koja daruje život	22
»Bog koji je sama ljubav, sama milost«	25
Logika služenja	27
Božja radost u tri prispodobe o milosrđu	29
Vrijeme nježnosti	33
»Bog na našu slabost odgovara strpljivošću«	37
»Bog živi milosrdan je«	45
Donijeti Krista u svaku sredinu	48

Pustinja će procvjetati	50
Mater misericordiae	53
»U tebe je pravednost«	55
U poljskoj bolnici nakon bitke njegovanje milosrđa	60
Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću	67
Isus gradi most punog zajedništva s Ocem	71
Vrijeme milosrđa	74
Nasljedovati svete »s obližnjih vrata«	76
Siromašna udovica – tko ima Boga, ima sve	78
U Crkvi nema blindiranih vrata, jer su vrata Božjeg milosrđa uvijek otvorena	81
Jubilej milosrđa	86
Milosrđe, obilježje Kristova lica	88
Birati milosrđe – ono što je Bogu najdraže	90
Milosrđe i opraštanje svakodnevno provoditi u djelo	95
Da rastu mir i milosrđe	100
Po Marijinom »da« svijet je uronjen u ocean milosrđa	103
Od ravnodušnosti do milosrđa: obraćenje srca	105
Mir u znaku Jubileja milosrđa	108
Djela milosrđa u srcu su naše vjere	112
Gospodin nije izabrao kršćane za male stvari	115

Milosrdni Bog spašava	117
Nositelji Kristove radosti	121
Milosrđe i misije	123
Jubilej milosrđa u Svetom pismu	124
Svećenicima – misionarima milosrđa	131
Budite milosrdni, budite očevi narodu!	134
Najveća krepost	136
Iz apostolske pobudnice <i>Evangelii gaudium</i> (Radost evanđelja)	
Na putu	148
Iz enciklike <i>Lumen fidei</i> (Svjetlo vjere)	
Kronološki popis tekstova	153